

महात्मा गांधी विद्यामंदिर संचालित

लोकनेते व्यंकटराव हिरे कला, वाणिज्य आणि

विज्ञान महाविद्यालय पंचवटी नाशिक

पुणे विद्यापीठ संलग्न क्र पी.यू/एन.एस/ए.एस.सी/०१८(१९७९)
(NAAC Reaccredited at 'A' Level with CGPA 3.01)

Web site : www.lvhcollege.com * E-mail: lvhcollege@gmail.com

दिनांक २३/०६/२०२०

ग्रंथालय वार्षिक अहवाल २०२०-२१

ग्रंथालयाच्या विभागाच्या वतीने महाविद्यालयात वाचन संस्कृती रुजविणे, विकसित करणे व उच्च वाचनाभिरुची निर्माण करून त्या व्दारे सक्षम, सुजाण व विचारी विद्यार्थी घडविण्याचे कार्य ग्रंथालय विभागाच्या वतीने होत असते. “बहुजन हिताय बहुजन सुखाय” हे ब्रीद घेऊन बहुजनांचा सर्वांगीण विकास साधण्यासाठी कठीबद्ध असलेली नाशिक जिल्ह्यातील अग्रगण्य शैक्षणिक संस्था म्हणजे महात्मा गांधी विद्यामंदिर होय. विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक, सामाजिक गरजा लक्षात घेऊन संस्कृती विषयक विचार कसे प्रगल्भ होतील याकडे विशेष लक्ष दिले जाते. महाविद्यालयातील विद्यार्थी ज्ञानाविषयी आस्था व वाचनाची अभिरुची निर्माण व ज्ञानप्रसार यांच्याव्दारे विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण सांस्कृतिक विकास घडवून आणणे.

विद्यार्थी हिताचा विचार करून महाविद्यालयातील ग्रंथालय विभाग चैतन्यशील आणि तेजस्वी ठेवण्यासाठी महाविद्यालयातील सर्वच सदैव प्रयत्नशील असतात. त्यासाठी माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानाच्या माध्यमातून माहिती तंत्रज्ञानातील विकास व माहितीचा विस्फोट यांना सामावून घेत ग्रंथालयांना टिकून राहायचे आहे. आणि भविष्यात होणाऱ्या बदला कडे वाटचाल करावयाची आहे. यासाठी ग्रंथालय कसे सुसज्ज आणि परिपूर्ण होईल याकडे जास्तीत जास्त लक्ष दिले जाते. त्यासाठी कला, वाणिज्य, विज्ञान आणि बी. व्होकेशनल विषयावरील दर्जेदार पुस्तके, आत्मचरित्रे, धर्मकोश, विश्वकोश इअरबुक, डिक्शनरी, निरनिराळ्या विषयावर ग्रंथ उपलब्ध आहेत. पुस्तकांबरोबरच मासिके, नियतकालिके आणि जर्नल्स उपलब्ध आहेत. त्याच बरोबर कोरोना प्रादुर्भावाच्या काळात आभासी ग्रंथालय सेवा देणे. जेणे करून विद्यार्थी वर्गाला व्हर्चुअल पोर्टल च्या माध्यमातून वाचन साहित्य घरी बसून लाभ घेता येईल अशा सेवा प्रदान करणे. आजमितीस स्थापनेपासून ते आज घडीला ग्रंथालयात खालील प्रमाणे ग्रंथसंख्या उपलब्ध आहे.

ग्रंथालयात उपलब्ध असलेल्या वाचन साहित्याचा तपशिल.

अ.नं.	विवरण	मागील ग्रंथांची संख्या	चालू वर्षातील वाढ	एकूण
१	विकत घेतलेली ग्रंथ			
	१. वरिष्ठ विभाग	४९४४९	३००	४९७४९
	२. वरिष्ठ पी.बी.एफ.	७२०३	१३७२	८५७५
	३. कनिष्ठ विभाग	१४२८१	०९	१४२९०
	४. कनिष्ठ पी.बी.एफ..	४८५९	०	०
	५. व्यवसाय शिक्षण विभाग आणि इतर	१०७७३	०	०
	ग्रंथसंख्या	८६५६०	१६८१	८८२४१
२	प्रबंध व लघुप्रबंध	०५	-	

३	नियतकालिकांचे बांधीव खंड	५५७	-	
४	सीडी व डीव्हीडी	२४५	-	
	एकूण	८०७	-	
५	रद्दबातल ग्रंथसंख्या १. वरिष्ठ विभाग २. वरिष्ठ पी.बी.एफ. ३. कनिष्ठ विभाग ४. कनिष्ठ पी.बी.एफ.. ५. व्यवसाय शिक्षण विभाग आणि इतर	४१६१ १४६८ ३४९९ २८२४ ०२	- - - - -	४१६१ १४६८ ३४९९ २८२४ ०२
६	इतर (बुक बँक/ गुणवत्ता विकास / कनिष्ठ एस. अ. एफ./ वरिष्ठ एस. अ. एफ./ एम. एस.डब्लू / के.बी.एच.इजिनि./ व्यवसाय शिक्षण मार्गदर्शन कोर्स)	६४५५	-	६४५५
	एकूण	१८४०९	-	१८४०९
ग्रंथालयात उपलब्ध असलेल्या ग्रंथांची संख्या		६९८३२		
७	नियतकालिके १. वर्गणीतून खरेदी केलेली २. ई-जर्नल्स ३. ई-बुक्स	१०१ २१०० ५१००	००४ ६००० ३१३५०००	१०५ ६००० ३१३५०००

ग्रंथालयातील सभासद संख्या

अ.नं.	ग्रंथालयातील सभासद संख्या	विद्यार्थी	शिक्षक	
१	वरिष्ठ विभाग (अनुदानित आणि विनाअनुदानित)	३७९५	७२	
२	वरिष्ठ विभाग (विनाअनुदानित) पदव्युत्तर सत्र	८६६		
३	कनिष्ठ विभाग (अनुदानित आणि विनाअनुदानित)	१९८९	३०	
४	शिक्षकेत्तर कर्मचारी(अनुदानित आणि विनाअनुदानित)		६२	
	ग्रंथालयातील एकूण सभासद संख्या	६६५०	१६४	

माहिती साक्षरतेचा उपक्रम : कोरोनाच्या संकटामुळे सुरु झालेल्या लॉकडाऊनचा फटका शिक्षण क्षेत्रालाही बसला. या काळात शहरी आणि ग्रामीण भागांतील महाविद्यालय बंद राहिली. मात्र इंटरनेट आणि इतर माध्यमातून ऑनलाईन वर्ग काही ठिकाणी भरले. लॉकडाऊन संपले की महाविद्यालय पूर्वीप्रमाणे सुरुही होतील. पण खरी अडचण आहे पायाभूत सुविधांची आणि तंत्रज्ञानाची वानवा असणाऱ्या या महाविद्यालय भागातील विद्यार्थी महाविद्यालय पासून दुरावला जाऊ नये. या संकटावर मात करण्यासाठी महाविद्यालय स्तरावर माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर करून महाविद्यालय ग्रंथालयाने टेलीग्राम ग्रुप, वॉट्सअप ग्रुपच्या माध्यमातून

मराठी, हिंदी व इंग्रजी पुस्तक विद्यार्थी साठी उपलब्ध करून देण्याचा प्रयत्न केला आहे. सदर गुपमध्ये १४५६ विद्यार्थी सहभागी झाली आहेत, तंत्रज्ञानाच्या युगात माहिती ही विविध स्वरूपात मुबलकपणे उपलब्ध होत आहे. त्या माहितीच्या प्रवाहातून नेमकी माहिती मिळविणे व ती योग्य प्रकारे वापरणे, यासाठी विशेष कौशल्याची गरज भासत आहे. अशा माहितीच्या बाबतीत चौकस असणे, साक्षर असणे गरजेचे झाले आहे. त्या उद्देशाने महाविद्यालयाचा विद्यार्थी माहिती साक्षर व्हावा यासाठी ग्रंथालयात डॉ. एस. आर. रंगनाथन आणि डॉ. अब्दुल कलाम यांच्या जन्मदिनी ग्रंथप्रदर्शन भरविण्यात येते परंतु कोरोना चा प्रादुर्भावामुळे काही गोष्टी शक्य झाल्या नाहीत.

पी.बी.एफ. :- आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी ग्रंथपेढी पी. बी. एफ. या योजने अंतर्गत २५८५४५.०० रु. किमतीचे सुमारे १३७२ ग्रंथ खरेदी करण्यात आली.

नियतकालिके : विविध विषयावरील ग्रंथसंख्या हे जसे ग्रंथालयातील महत्वाचे अंग आहे. त्याच प्रमाणे नियतकालिके सुद्धा ग्रंथालयाचे महत्वाचे अंग आहे. नियतकालिके हा ताज्या माहितीचा प्रवाह असतो. त्यामध्ये आद्ययावत माहिती मिळते. ही माहिती आमच्या विद्यार्थी व शिक्षकांना मिळावी म्हणून ग्रंथालयात वेगवेगळ्या विषयावरील राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील इंग्रजी, मराठी व हिंदी भाषेतील एकूण १०१ नियतकालिके आणि जर्नल्स खरेदी केली जातात. शैक्षणिक वर्षात ६००० ऑनलाईन ई-जर्नल्स आणि ३१३५००० ई-बुक्स चे दरवर्षी नूतनीकरण करून ग्रंथालय सभासदांना उपलब्ध करून देण्यात आली. प्रिंट आणि ई-जर्नल्स आणि ई-बुक्स ई. करिता वर्षभरासाठी वार्षिक वर्गणी स्वरूपात वर्गणी पाठवली जाते.

दैनिक : शिक्षक व विद्यार्थी यांना दररोजच्या घडामोडीची माहिती मिळावी या करिता मराठी, इंग्रजी आणि हिंदी भाषेतील २० दैनिक वर्तमान पेपर ग्रंथालय विभागात उपलब्ध करून देण्यात आली. त्यासाठी दरमहा रु. ३००० (तीन हजार रुपये) एवढा खर्च केला जातो.

कात्रण सेवा : महाविद्यालयाची प्रतिमा अधिक स्पष्ट होण्यासाठी ग्रंथालय विभागातून महाविद्यालयात राबविलेल्या उपक्रमांची माहिती किवा माहितीच्या स्वरूपातील बातमी प्रसिद्ध केली जाते. त्या प्रसिद्ध बातमीचे कात्रण सर्वांसाठी वाचावयास उपलब्ध करून दिली जातात.

फेसबुक सेवा / वॉट्सअँप : महाविद्यालयात विविध शैक्षणिक उपक्रम आयोजित केली जातात त्या सर्व उपक्रमाची माहिती सोशल नेटवर्किंगच्या माध्यमातून माहिती महाविद्यालयाच्या फेसबुकवर आणि वॉट्सअँप ग्रुप वर अपलोड केली जाते. जेणेकरून महाविद्यालयाची प्रतिमा अधिक स्पष्ट होण्यास मदत होते.

आंतर ग्रंथालयीन देवघेव सेवा : महाविद्यालयातील विद्यार्थी व प्राध्यापकांना आपल्या विषयासंबंधी पुस्तक ग्रंथालयात उपलब्ध नसेल अशा वेळी खालील ग्रंथालयाचे सभासदत्व घेण्यात आले आहे.

- डेलनेट (डेव्हलोपिंग लायब्ररी नेटवर्क) चे सभासद, दिल्ली.
- महात्मा गांधी विद्यामंदीर फार्मसी महाविद्यालय, नाशिक
- महात्मा गांधी विद्यामंदीर संचलित, पंचवटी कॉलेज ऑफ मॅनेजमेंट अँड कॉम्प्युटर सायन्स नाशिक
- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

ग्रंथालयाची सुरक्षितता : ग्रंथालय विभागातील साहित्य सुरक्षिततेच्या दृष्टीने ग्रंथालय विभागाचा बासस्ट लाख रुपये चा विमाचे नूतनीकरण करण्यासाठी वार्षिक प्रीमियमपोटी ३००० रु. खर्च करण्यात आली.

बारकोड तंत्रज्ञान : महाविद्यालय ग्रंथालयाने या वर्षी कोरोनाच्या संकटामुळे सुरु झालेल्या लॉकडाऊनच्या कालावधीत २३००० हजार पुस्तकांची बारकोड प्रमाणे संगणकांत माहिती अपडेट करण्यात आली. व बारकोड प्रिंट करून पुस्तकांना लावण्यात आले.

एन. लिस्ट : विद्यापीठ अनुदान आयोगा च्या मनुष्यबळ विकास मंत्रालय भारत सरकार यांच्या संयुक्त विध्यामाने आयोगाच्या इनफ्लिनेट केंद्राच्या माध्यमातून Nlist ह्या प्रकल्पा अंतर्गत प्राध्यापक

व विध्यार्थी शिक्षक यांना ऑनलाईन सेवा उपलब्ध करून देण्यात आली. या प्रकल्पात अनेक प्राध्यापक व विध्यार्थी सहभागी आहेत.

डेलनेट : ह्या प्रकल्पा अतर्गत प्राध्यापक व विध्यार्थी शिक्षक यांना ऑनलाईन सेवा उपलब्ध करून देण्यात आली. या प्रकल्पात अनेक प्राध्यापक व विध्यार्थी सहभागी आहेत.

आभार : महाविद्यालयाच्या ग्रंथालय विभागातील सेवा व सुविधा समृद्ध व अद्ययावत करण्यासाठी संस्थेचे विश्वस्त व अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. चंद्रकांत जी. दिघावकर व ग्रंथालय समितीचे सदस्य व माझे सर्व सहकारी आणि विद्यार्थी यांच्या सर्वांच्या मार्गदर्शनामुळे व सहकार्याने ग्रंथालयाची प्रगती होत आहे. मनापासून सर्वांचे आभार व्यक्त करतो.

ग्रंथालय विभाग प्रमुख

ग्रंथालय समिती

अं. न.	ग्रंथालय समिती सदस्य	
१.	प्राचार्य डॉ. सी. जी. दिघावकर	अध्यक्ष
२.	उपप्राचार्य डॉ. विनित एच. रकिवे	सदस्य
३.	डॉ. संतोष एस. चोबे	सदस्य
४.	प्रा. डॉ. एन. बी. पवार	सदस्य
५.	प्रा. डॉ. एस. डी. पाटील	सदस्य
६.	प्रा. डॉ. के. आर. निकम	सदस्य
७.	प्रा. एस. पी. व्याळीज	सचिव
८.	श्री. एस. एन. शेलार	सदस्य
		सदस्य